

Fattigmand vilde gjøre sig Valget saa fordelagtigt for sig selv personligt som muligt, og at han vilde søge at faae noget Bist i Stedet for det Uvisse. Det er dog klart, at det er noget Ulovligt, og det kan dog aldrig være den fattige Mand's Mening at ville gjøre sig nogen personlig Fordel ved noget Ulovligt. Det vilde jo være aldeles forkasteligt, og jeg kan ikke se, hvorledes dette paa nogen som helst Maade kan fremhæves som et undskyldende Argument for, at man benytter sin Valgret paa denne Maade; det beder jeg dog det ærede Medlem tænke en Smule over.

Sund: Da jeg er valgt i den Kreds, som ligger nærmest ved Maribo Amts 3die Valgkreds, føler jeg mig opfordret til at udtale mig i Anledning af det foregaaende Valg. Der kan vistnok nævnes mange Tryk paa Valgere; den selvstændige Mand friggjør sig for Trykket, den, der mangler Selvstændighed i Karakteren, høier sig ind under Trykket og lader sig drive i en Retning, i hvilken han egentlig ikke har Lyst til at gaa. Er en Kjøbmand eller Haandværker ikke selvstændig, høier han sig ind under Trykket fra Kunderne, ser hen til, hvad Kunderne mene, tør ikke have anden Mening og stemmer ligesom de, og er han i en aldeles uafhængig økonomisk og pekuniær Stilling, tager han Hensyn til sine mange Venner. En tidligere Rigsdagsmand, som man vel kan nævne ved Navn, Biskop Monrab, har sagt, at den Mand er selvstændig, som tør have en anden Mening end dem, han spiser til Middag med. Det er vistnok det værste Tryk, man kan være undergivet, Trykket fra dem, man spiser til Middag med. Jeg skal ikke i fjerneste Maade hentyde til, hvilket Parti der i den Henseende har udøvet det stærkeste Tryk, men her er Tale om Tryk fra Arbejdsgivere lige over for Arbejderne, og det er derved, jeg skal opholde mig nogle Dieblit. Det er vistnok uhyre vanskeligt, for ikke at sige umuligt, at drage strenge Grændser mellem det Tilladelige og det Utilladelige, det Lovlige og det Ulovlige. At en Arbejdsherre Dagen før Valget sammentalder sine Arbejdere, forklarer dem sin politiske Overbevisning, siger til dem, hvem han anser det for rettest at stemme paa og lægger dem paa Hjerte, at de skulle stemme saaledes, at de kunne forsvare det for deres Samvittighed og deres Fædreland, kan ikke kaldes ulovligt. Hvad en Arbejdsherre har Lov til at gjøre lige over for alle andre Mennesker, maa han ogsaa have Lov til at gjøre lige over for sine Arbejdere, men det udøver ganske vist et Tryk paa dem. Er der mellem Arbejderne svage Sjæle, ville de maasse være bange for at stemme anderledes end Arbejdsherren. Det kan heller ikke være ulovligt, at Arbejdsgiverens Hustru — vi maa nemlig ikke tro, at Kvinden ikke kan agitere, hun agiterer fuldt saa vel som Manden, men finere

— Dagen før Valget siger til sin Mand's Arbejdere: Dersom I komme hjem i Morgen og fortælle, at den og den er valgt, skulle I blive rigtig trakterede med Æblestiver og Punsch. Det maa være aldeles lovligt, men der lægges ganske vist et Tryk paa Arbejderne, thi der gives nemlig en Antydning af, i hvilken Retning deres Husbonds venter, at de skulle stemme. Det kunde muligvis ogsaa betragtes som en Tillokkelse, men jeg tvivler meget om, at man kan henseøre denne Tillokkelse under Begrebet Bestikkelse. Bestikkelse med Æblestiver har jeg aldrig hørt Tale om tidligere. Det kan vel heller ikke betragtes som ulovligt, at Arbejdsherren Dagen efter Valget affædiger de Arbejdere, som have stemt anderledes end han. Det er strengt, meget strengt; var jeg Arbejdsherre, vilde jeg ikke gjøre det, men det kan ikke være ulovligt, man kan ikke tvinge en Arbejdsherre til at beholde dem i sin Tjeneste, som han ikke vil beholde, lige saa lidt som man kan tvinge Arbejdere til at tage Tjeneste hos dem, de ikke ville arbejde hos. Men dersom en Arbejdsherre stiller sig saaledes efter et Valg, vil Mindet derom holde sig i lang Tid og ved kommende Valg øve et ikke ubetydeligt Tryk. Vi have seet, at i Klagen, Protesten fra Slagelse er ogsaa det taget i Betragtning, at der er Arbejdsherren, som ved tidligere Valg have affædiget de Arbejdere, som have stemt anderledes end de selv. Jeg ansøger ikke dette, fordi jeg billiger det, jeg vilde ønske, at alt Tryk kunde ophøre vel at mærke baade fra høire og venstre Side. Jeg ansøger det kun for at vise, hvor vanskeligt, ja umuligt det er at forhindre saadanne Tryk. Man kan forhindre Trykket i en enkelt Form, men saa kan der komme Tryk i andre Former, som ere langt værre. Man kan maasse nok forbyde en Arbejdsherre at sige til Arbejderne: Dersom I ikke stemme paa den eller den, blive I affædige i Morgen, men man kan ikke forbyde en Arbejdsherre Dagen efter Valget at affædige de Arbejdere, der ikke have stemt som han. Det er fæet ved alle Valg, det kan være ved det sidste Valg i høiere Grad end tidligere, det veed jeg ikke. Jeg er i det heldige Tilfælde at være valgt i en Valgkreds, hvorfra der ikke er kommet nogen Protest, men jeg kan godt forstaa, at den saadne Kandidat fra Saxhøbing og hans Valgere tro, at der maa være udøvet et ganske forferdeligt Tryk, thi før Valget vare de aldeles overbeviste om, at de vilde seire, og naar man sagde til dem: Denne Gang seire vi, fremkaldte det høist et Smil paa deres Læber. Da Valget nu fik et helt andet Udfald, end de havde troet, troede de, at der maatte stikke Noget under. Der er naturligvis en Mængde Rygter i Omløb efter et Valg, det har der ogsaa været her, og de, som ligge under i Kampen, ere meget lettroende over for disse Rygter, som ved Byssladderens antager større og større Dimensioner. Vi kjende Alle-